

6. UREDBA (EZ) BR. 864/2007 EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA

od 11. srpnja 2007.

o pravu mjerodavnom za izvanugovorne obveze*

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 61., točku (c) te članak 67.,
uzimajući u obzir prijedlog Komisije,
uzimajući u obzir mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora,¹
djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora, s obzirom na zajednički tekst koji je odobrio Odbor za mirenje 25. lipnja 2007.,²
polazeći od sljedećeg:

(1) Zajednica je postavila za svoj cilj održavanje i razvoj prostora slobode, sigurnosti i pravde. Radi postupnog uspostavljanja takvog prostora Zajednica mora usvojiti mjere koje se odnose na pravosudnu suradnju u građanskim stvarima s prekograničnim utjecajem, u mjeri u kojoj je to potrebno za neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta.

(2) Prema članku 65(b) Ugovora te mjere moraju obuhvaćati i one koje promiču usklađenost kolizijskih pravila i pravila o izbjegavanju sukoba nadležnosti država članica.

(3) Na sastanku u Tampereu 15. i 16. listopada 1999. Europsko vijeće prihvatilo je načelo uzajamnog priznanja sudskih odluka i drugih odluka pravosudnih tijela kao kamen temeljac pravosudne suradnje u građanskim stvarima te je pozvalo Vijeće i Komisiju da usvoje program mjera za implementaciju tog načela.

(4) Vijeće je 30. studenoga 2000. usvojilo zajednički program mjera Komisije i Vijeća za ostvarenje načela uzajamnog priznanja sudskih odluka donesenih u građanskim i

* Redakcijski tekst. Uredba je objavljena u SL L 199, 31. 7. 2007., str. 40–49. Na snazi je u svim državama članicama Europske unije osim Danske. Stupila je na snagu 11. 1. 2009., osim članka 29. koji je stupio na snagu 11. 7. 2008.

¹ SL C 241, 28. 9. 2004., str. 1.

² Mišljenje Europskoga parlamenta od 6. srpnja 2005. (SL C 157 E, 6. 7. 2006., str. 371.), Zajedničko stajalište Vijeća od 25. rujna 2006. (SL C 289 E, 28. 11. 2006., str. 68.) i Stajalište Europskoga parlamenta od 18. siječnja 2007. (još nije objavljeno u Službenome listu). Zakonodavna rezolucija Europskoga parlamenta od 10. srpnja 2007. i Odluka Vijeća od 28. lipnja 2007.

trgovačkim stvarima.³ Programom su mjere koje se odnose na harmonizaciju kolizijskih pravila utvrđene kao mjere koje pridonose pojednostavljenju uzajamnog priznanja sudskih odluka.

(5) Haški program,⁴ koji je usvojilo Europsko vijeće 5. studenoga 2004., pozvao je na energično djelovanje u pogledu kolizijskih pravila za izvanugovorne obveze (Rim II).

(6) Radi unaprjeđenja predvidljivosti ishoda parničnih postupaka, sigurnosti u pogledu primjene mjerodavnog prava i slobodnog kretanja sudskih odluka, neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta stvara potrebu za time da kolizijska pravila u državama članicama određuju kao mjerodavno isto nacionalno pravo bez obzira na državu suda pred kojim je tužba podnesena.

(7) Materijalno polje primjene kao i odredbe ove Uredbe moraju biti u skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti i priznanju i ovrsci sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima⁵ (Bruxelles I) i s pravnim aktima koji uređuju pravo mjerodavno za ugovorne obveze.

(8) Ova se Uredba treba primjenjivati bez obzira na vrstu suda pred kojim se vodi postupak.

(9) Zahtjevi koji proizlaze iz *acta iure imperii* trebaju obuhvaćati i zahtjeve protiv službenika koji nastupaju u ime države i odgovornost za radnje javnih tijela, uključujući odgovornost javno imenovanih dužnosnika. Stoga ti predmeti trebaju biti isključeni iz polja primjene ove Uredbe.

(10) Obiteljski odnosi obuhvaćaju srodstvo u uspravnoj liniji, brak, srodstvo po tazbini i srodstvo u pobočnoj liniji. Upućivanje u članku 1. stavku 2. na odnose koji imaju učinke usporedive s brakom i drugim obiteljskim odnosima, valja tumačiti u skladu s pravom države članice suda pred kojim je pokrenut postupak.

(11) Pojam izvanugovorna obveza razlikuje se od jedne države članice do druge. Stoga za potrebe ove Uredbe izvanugovornu obvezu treba shvatiti kao autonoman pojam. Kolizijska pravila ove Uredbe trebaju obuhvaćati i izvanugovorne obveze koje proizlaze iz objektivne odgovornosti.

(12) Mjerodavno pravo također treba uređivati pitanje tko može snositi izvanugovornu odgovornost za štetu.

(13) Ujednačena pravila koja se primjenjuju bez obzira na pravo na koje upućuju, mogu spriječiti opasnost od narušavanja tržišnoga natjecanja između konkurenata u Zajednici.

(14) Potreba za pravnom sigurnošću i ostvarivanjem pravne zaštite u pojedinačnim slučajevima bitni su elementi jednog pravosudnog područja. Ova Uredba predviđa poveznice koje su najprimjerenije za postizanje tih ciljeva. Stoga ova Uredba predviđa opće pravilo, kao i posebna pravila, te u određenim odredbama i "izbjegavajuću klauzulu" koja dopušta odstupanje od tih pravila kada je iz svih okolnosti slučaja jasno da je štetna radnja očito uže povezana s nekom drugom državom. Ova pravila stoga stvaraju fleksibilan

³ SL C 12, 15. 1. 2001., str. 1.

⁴ SL C 53, 3. 3. 2005., str. 1.

⁵ SL L 12, 16. 1. 2001., str. 1. Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ) br. 1791/2006 (SL L 363, 20. 12. 2006., str. 1).

okvir kolizijskih pravila koji omogućuje sudu pred kojim se vodi postupak da pojedinačne slučajeve rješava na odgovarajući način.

(15) Načelo *lex loci delicti commissi* osnovno je rješenje za izvanugovorne obveze u gotovo svim državama članicama, no razlikuje se praktična primjena tog načela u slučaju raspršenosti sadržajnih elemenata slučaja na nekoliko država. To stanje stvara nesigurnost u pogledu mjerodavnog prava.

(16) Ujednačena pravila trebaju povećati predvidljivost sudskih odluka te osigurati odgovarajuću ravnotežu između interesa osobe za koju se tvrdi da je odgovorna i osobe koja je pretrpjela štetu. Veza s državom u kojoj je nastala izravna šteta (*lex loci damni*) uspostavlja pravednu ravnotežu između interesa osobe za koju se tvrdi da je odgovorna i osobe koja je pretrpjela štetu, a odražava i suvremeni pristup građanskoj odgovornosti i razvoju sustava objektivne odgovornosti.

(17) Mjerodavno pravo treba odrediti na osnovi toga gdje je šteta nastala, bez obzira na državu ili države u kojima može doći do posrednih posljedica. Prema tomu, u slučajevima imovinske ili neimovinske štete, država u kojoj je došlo do štete treba biti ona država u kojoj je imovinska ili neimovinska šteta stvarno nastupila.

(18) Opće pravilo u ovoj Uredbi treba biti *lex loci damni* iz članka 4. stavka 1. Članak 4. stavak 2. treba shvatiti kao iznimku od ovog općeg načela. Njome se stvara posebna poveznica za slučajeve u kojima stranke imaju uobičajeno boravište u istoj državi. Članak 4. stavak 3. treba tumačiti kao "izbjegavajuću klauzulu" u odnosu na članak 4. stavak 1. i članak 4. stavak 2., ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je štetna radnja očito uže povezana s nekom drugom državom.

(19) Treba odrediti posebna pravila za posebne vrste šteta kada opće pravilo ne omogućuje odgovarajuću ravnotežu između interesa koji su u pitanju.

(20) U slučajevima odgovornosti za proizvod, kolizijsko pravilo treba osigurati pravednu raspodjelu rizika koja je svojstvena suvremenom društvu visoke tehnologije, zaštitu zdravlja potrošača, poticanje inovacija, neometano tržišno natjecanje i olakšavanje trgovine. Stvaranje sustava kaskadnih poveznica, zajedno s odredbom o predvidljivosti, predstavlja uravnoteženo rješenje s obzirom na te ciljeve. Prvi element koji treba uzeti u obzir je pravo države u kojoj je oštećenik imao uobičajeno boravište u trenutku nastanka štete, ako je proizvod bio prisutan na tržištu te države. Ostali se elementi u kaskadnom sustavu primjenjuju ako proizvod nije bio stavljen u promet u toj državi, ne dovodeći u pitanje članak 4. stavak 2. i mogućnost postojanja očito uže veze s nekom drugom državom.

(21) Posebno pravilo iz članka 6. nije iznimka od općeg pravila iz članka 4. stavka 1., već njegovo pojašnjenje. U slučajevima nepoštenog tržišnog natjecanja, kolizijsko pravilo treba štiti konkurente, potrošače i širu javnost te osigurati neometano funkcioniranje tržišnoga gospodarstva. Upućivanjem na pravo države na čijem je području došlo ili bi moglo doći do štetnog djelovanja na odnose između konkurenata ili na kolektivne interese potrošača, općenito je u skladu s tim ciljevima.

(22) Izvanugovorne obveze nastale zbog ograničavanja tržišnog natjecanja iz članka 6. stavka 3., trebaju obuhvatiti kršenja kako nacionalnog prava tržišnog natjecanja tako i prava Zajednice. Za te izvanugovorne obveze treba biti mjerodavno pravo države u kojoj je tržište ugroženo ili bi moglo biti ugroženo. U slučajevima kada je tržište ugroženo ili bi

moglo biti ugroženo u više država, oštećenik treba biti u mogućnosti temeljiti svoj zahtjev, pod određenim okolnostima, na pravu države članice u kojoj se postupak vodi.

(23) U smislu ove Uredbe, pojam ograničavanja tržišnoga natjecanja treba obuhvaćati zabrane sporazuma između poduzetnika, odluka udruženja poduzetnika i usklađenog djelovanja čiji je cilj ili posljedica sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnoga natjecanja u državi članici ili na unutarnjem tržištu, kao i zabranu zloporabe vladajućeg položaja u državi članici ili na unutarnjem tržištu, ako su takvi sporazumi, odluke, usklađeno djelovanje ili zloporabe zabranjeni člancima 81. i 82. Ugovora ili pravom neke države članice.

(24) "Šteta za okoliš" treba značiti nepovoljnu promjenu u prirodnim resursima, kao što su voda, zemlja ili zrak, ugrožavanje funkcije koju taj resurs vrši u korist drugog prirodnog resursa ili javnosti, ili ugrožavanje raznolikosti živih organizama.

(25) U vezi sa štetom za okoliš, članak 174. Ugovora, koji predviđa da treba postojati visok stupanj zaštite temeljen na načelu opreza i načelu preventivnih radnji, načelu prioriteta popravljivanja štete na njenom izvoru te na načelu da onečišćivač plaća naknadu, u potpunosti opravdava primjenu načela diskriminacije u korist oštećenika. Pitanje kada osoba koja traži naknadu štete može izabrati mjerodavno pravo treba riješiti u skladu s pravom države članice pred čijim se sudom vodi postupak.

(26) U vezi s povredama prava intelektualnog vlasništva, treba zadržati opće priznato načelo *lex loci protectionis*. U smislu ove Uredbe, pojam "prava intelektualnog vlasništva" treba tumačiti tako da obuhvaća, na primjer, autorska prava, prava *sui generis* za zaštitu baza podataka i prava industrijskog vlasništva.

(27) Točna definicija pojma "industrijska akcija", kao što je štrajk ili isključenje s rada, razlikuje se od jedne države članice do druge te je uređeno unutarnjim propisima svake države članice. Stoga ova Uredba prihvaća kao opće načelo da se treba primjenjivati pravo države u kojoj je došlo do industrijske akcije, u svrhu zaštite prava i obveza radnika i poslodavaca.

(28) Posebno pravilo o industrijskoj akciji iz članka 9. ne dira u uvjete za provedbu takve akcije u skladu s nacionalnim pravom i ne dovodi u pitanje pravni položaj sindikata ili organizacija koje zastupaju radnike, prema propisima država članica.

(29) Treba predvidjeti posebna pravila za slučajeve kada štetu prouzroči neka druga radnja osim štetne radnje, kao što su neopravdano bogaćenje, poslovodstvo bez naloga i *culpa in contrahendo*.

(30) *Culpa in contrahendo* u smislu ove Uredbe autonoman je pojam i ne treba se nužno tumačiti u smislu nacionalnog prava. On treba obuhvaćati kršenje obveze otkrivanja informacija i prekid pregovora o ugovoru. Članak 12. obuhvaća samo izvanugovorne obveze koje su neposredno povezane s radnjama koje su prethodile sklapanju ugovora. To znači da se, ako tijekom pregovora o ugovoru osoba pretrpi neimovinsku štetu, primjenjuje članak 4. ili druge mjerodavne odredbe ove Uredbe.

(31) Kako bi se poštivalo načelo autonomije stranaka i ojačala pravna sigurnost, strankama treba biti dopušteno izabrati pravo mjerodavno za izvanugovornu obvezu. Izbor treba biti izričit ili jasno proizlaziti iz okolnosti slučaja. Pri utvrđivanju postojanja sporazuma, sud mora uzeti u obzir namjere stranaka. Slabije stranke treba zaštititi namećući određene uvjete u pogledu izbora prava.

(32) Razlozi javnog interesa opravdavaju davanje ovlaštenja sudovima država članica da, u iznimnim slučajevima, primjenjuju iznimku javnog poretka i pravila neposredne primjene. Primjena odredaba prava mjerodavnog prema ovoj Uredbi koja bi dovela do dosuđivanja iznimno visokih odšteta kojima se, radi davanja primjera ili kažnjavanja oštećenika, ne popravljaju samo stvarno nastala šteta, može se ovisno o okolnostima slučaja i pravnom poretku države članice pred čijim se sudom postupak vodi, smatrati protivnom javnom poretku te države članice.

(33) Prema važećim nacionalnim propisima o obeštećenju koje se daje žrtvama prometnih nezgoda, ako se određuje iznos odštete za neimovinsku štetu u slučajevima u kojima se nezgoda dogodila u državi različitoj od države u kojoj žrtva ima uobičajeno boravište, sud pred kojim se postupak vodi treba uzeti u obzir sve relevantne životne okolnosti u kojima se nalazi konkretna žrtva, uključujući osobito stvarnu štetu i troškove naknadne zdravstvene skrbi i medicinskog zbrinjavanja.

(34) Kako bi se postigla razumna ravnoteža između stranaka, mora se, u mjeri u kojoj je to primjereno, voditi računa o sigurnosnim pravilima i pravilima o postupanju koja su na snazi u državi u kojoj je počinjena štetna radnja, čak i ako se na izvanugovornu obvezu primjenjuje pravo neke druge države. Pojam "sigurnosna pravila i pravila o postupanju" treba tumačiti kao pravila koja imaju bilo kakvu vezu sa sigurnošću i postupanjem, uključujući, na primjer, pravila o sigurnosti na cestama u slučaju nezgode.

(35) Valja izbjegavati situacije u kojima su kolizijska pravila raspršena u više instrumenata i u kojima između tih pravila postoje razlike. Međutim, ovom se Uredbom ne isključuje mogućnost uvrštavanja kolizijskih pravila koja se odnose na izvanugovorne obveze u odredbe prava Zajednice u pogledu pojedinih pitanja.

Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjena drugih instrumenata kojima je cilj doprinijeti neometanom funkcioniranju unutarnjeg tržišta u mjeri u kojoj ih nije moguće primijeniti u vezi s pravom mjerodavnim prema odredbama ove Uredbe. Primjena odredaba prava mjerodavnog prema odredbama ove Uredbe ne smije ograničiti slobodno kretanje roba i usluga kako je ono uređeno pravnim aktima Zajednice, primjerice Direktivom 2000/31/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o nekim pravnim aspektima usluga informacijskog društva, a posebice elektroničke trgovine na unutarnjem tržištu (Direktiva o elektroničkoj trgovini).⁶

(36) Zbog poštivanja međunarodnih obveza koje su preuzele države članice, ova Uredba ne smije utjecati na međunarodne konvencije kojima su jedna ili više država članica stranke u vrijeme donošenja ove Uredbe. Kako bi se olakšao pristup pravnim aktima, Komisija u Službenom listu Europske unije treba na osnovi informacija pruženih od strane država članica objaviti popis relevantnih konvencija.

⁶ SL L 178, 17. 7. 2000., str. 1.

(37) Komisija će Europskom parlamentu i Vijeću uputiti prijedlog u vezi s postupcima i uvjetima prema kojima će države članice u pojedinačnim i iznimnim slučajevima imati pravo u svoje ime pregovarati i zaključivati sporazume s trećim državama koji se tiču sektorskih pitanja, a uključuju odredbe o pravu mjerodavnom za izvanugovorne obveze.

(38) Budući da se ciljevi predloženog postupanja ne mogu dostatno postići postupanjem država članica već se, zbog svoga opsega ili učinaka, mogu bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u istome članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za postizanje tih ciljeva.

(39) U skladu s člankom 3. Protokola o stajalištu Ujedinjenog Kraljevstva i Irske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Ujedinjeno Kraljevstvo i Irska sudjeluju u donošenju i primjeni ove Uredbe.

(40) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola o stajalištu Danske, priloženog Ugovoru o Europskoj uniji i Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Uredbe, Uredba nije za nju obvezujuća niti ju je dužna primjenjivati,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

POGLAVLJE I.

POLJE PRIMJENE

Članak 1.

Polje primjene

1. Ova se Uredba primjenjuje na izvanugovorne obveze u građanskim i trgovačkim stvarima koje su povezane s pravima više država. Uredba se ne primjenjuje posebice u poreznim, carinskim i upravnim stvarima niti na odgovornost države za radnje ili propuste u izvršavanju državne vlasti (*acta iure imperii*).

2. Iz polja primjene ove Uredbe isključene su:

(a) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz obiteljskih odnosa i odnosa koji, prema pravu koje je za njih mjerodavno, imaju usporedive učinke, uključujući obveze uzdržavanja;

(b) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz bračnoimovinskih odnosa, imovinskih odnosa koji, prema pravu koje je za njih mjerodavno, imaju učinke usporedive s brakom, te iz oporuka i nasljeđivanja;

(c) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz vlastitih i trasiranih mjenica, čekova te drugih prenosivih vrijednosnih papira, u mjeri u kojoj obveze iz tih prenosivih vrijednosnih papira proizlaze iz njihove prenosivosti;

(d) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz prava društava, udruga i pravnih osoba, u vezi s pitanjima kao što su osnivanje putem registracije ili na drugi način, pravne i poslovne sposobnosti, unutarnje organizacije ili likvidacije društava, udruga i pravnih osoba

te osobne odgovornosti članova i organa društva za obveze društava, udruga ili pravnih osoba;

(e) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz odnosa između osnivača, upravitelja i korisnika trusta osnovanog pravnim poslom;

(f) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz nuklearne štete;

(g) izvanugovorne obveze koje proizlaze iz kršenja privatnosti i prava osobnosti, uključujući klevetu.

3. Ova se Uredba ne primjenjuje na dokaze i postupke, ne dovodeći u pitanje članke 21. i 22.

4. U smislu ove Uredbe, "država članica" znači svaku državu članicu osim Danske.

Članak 2.

Izvanugovorne obveze

1. U smislu ove Uredbe, pojam šteta uključuje sve posljedice proizišle iz štetne radnje, neopravdanog bogaćenja, posloводства bez naloga ili *culpa in contrahendo*.

2. Ova se Uredba primjenjuje i na izvanugovorne obveze za koje je vjerojatno da će nastati.

3. Svako upućivanje u ovoj Uredbi na:

(a) događaj koji je prouzročio štetu, uključuje događaje koji uzrokuju štetu, a za koje je vjerojatno da će se dogoditi, i

(b) štetu, uključuje i štetu za koju je vjerojatno da će nastati.

Članak 3.

Univerzalna primjena

Pravo mjerodavno prema ovoj Uredbi primjenjuje se i onda kada ono nije pravo neke države članice.

POGLAVLJE II.

ŠTETNE RADNJE

Članak 4.

Opće pravilo

1. Ako ova Uredba ne propisuje drukčije, za izvanugovornu obvezu proizišlu iz štetne radnje mjerodavno je pravo države u kojoj je šteta nastala, bez obzira na to u kojoj je državi nastao događaj koji je prouzročio štetu ili u kojoj su državi nastale posredne posljedice tog događaja.

2. Ako, međutim osoba za koju se tvrdi da je odgovorna i osoba koja je pretrpjela štetu u vrijeme nastanka štete, imaju uobičajeno boravište u istoj državi, primjenjuje se pravo te države.

3. Ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je štetna radnja očito uže povezana s državom različitom od one iz stavaka 1. i 2., primjenjuje se pravo te druge države. Očito uza veza s drugom državom može se temeljiti posebice na već postojećem odnosu između stranaka, kao što je primjerice ugovor, koji je u uskoj vezi s tom štetnom radnjom.

Članak 5.

Odgovornost za proizvod

1. Ne dovodeći u pitanje odredbu članka 42. stavka 2., za izvanugovornu obvezu nastalu zbog štete koju je prouzročio proizvod mjerodavno je:

(a) pravo države u kojoj je osoba koja je pretrpjela štetu imala uobičajeno boravište u vrijeme nastanka štete, ako je proizvod bio stavljen u promet u toj državi; ili, ako to nije slučaj,

(b) pravo države u kojoj je proizvod stečen, ako je proizvod bio stavljen u promet u toj državi; ili, ako to nije slučaj,

(c) pravo države u kojoj je šteta nastala, ako je proizvod bio stavljen u promet u toj državi.

Međutim, mjerodavno je pravo one države u kojoj osoba za koju se tvrdi da je odgovorna ima redovno boravište, ako ona razumno nije mogla predvidjeti stavljanje proizvoda ili proizvoda iste vrste u promet u državi čije je pravo mjerodavno prema točkama (a), (b) i (c).

2. Ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je štetna radnja očito uže povezana s državom različitom od one iz stavaka 1. i 2., primjenjuje se pravo te druge države. Očito se uža veza s drugom državom posebice može temeljiti na već postojećem odnosu između stranaka, kao što je primjerice ugovor, koji je u uskoj vezi s tom štetnom radnjom.

Članak 6.

Nepošteno tržišno natjecanje i radnje kojima se ograničava slobodno tržišno natjecanje

1. Za izvanugovornu obvezu nastalu zbog nepoštenog tržišnog natjecanja mjerodavno je pravo države u kojoj je došlo ili je vjerojatno da će doći, do štetnog utjecaja na odnose na tržištu ili kolektivne interese potrošača.

2. Ako radnja nepoštenog tržišnog natjecanja utječe isključivo na interese određenog konkurenta, primjenjuje se članak 4.

3. (a) Za izvanugovornu obvezu nastalu zbog ograničavanja slobodnog tržišnog natjecanja, mjerodavno je pravo države na čijem tržištu ograničenje ima štetan učinak ili je vjerojatno da će ga imati.

(b) Ako je do štetnog utjecaja na tržište došlo, ili je vjerojatno da će doći, u više različitih država, oštećenik koji podnese tužbu pred sudom tuženikova prebivališta, može umjesto toga odlučiti temeljiti svoj zahtjev na pravu suda pred kojim se postupak vodi, ukoliko tržište u toj državi članici spada među ona tržišta na koje je ograničenje tržišnoga natjecanja zbog kojega je nastala izvanugovorna obveza na kojoj se zahtjev temelji, neposredno i znatno štetno djelovalo. Ako tužitelj, u skladu s pravilima mjerodavnima za nadležnost, na tom sudu tuži više tuženika, on može svoj zahtjev temeljiti na pravu tog suda samo ako je ograničenje tržišnoga natjecanja na kojemu se temelji tužba protiv svakog od tih tuženika, neposredno i znatno štetno djelovalo i na tržište države članice tog suda.

4. Pravo mjerodavno prema ovom članku ne može se, sukladno članku 14., isključiti sporazumom.

Članak 7.

Šteta za okoliš

Za izvanugovornu obvezu nastalu zbog štete za okoliš te zbog imovinske ili neimovinske štete koja je nastala kao posljedica štete za okoliš, mjerodavno je pravo iz članka 4. stavka 1., osim ako je oštećenik odlučio svoj zahtjev temeljiti na pravu države u kojoj se dogodio događaj koji je prouzročio štetu.

Članak 8.

Povreda prava intelektualnog vlasništva

1. Za izvanugovornu obvezu nastalu zbog povrede prava intelektualnog vlasništva mjerodavno je pravo države za koju se zaštita traži.

2. U slučaju izvanugovorne obveze nastale zbog povrede jedinstvenog prava intelektualnoga vlasništva Zajednice, mjerodavno je, za sva pitanja koja nisu uređena odgovarajućim pravnim aktom Zajednice, pravo države u kojoj je počinjena povreda.

3. Pravo mjerodavno prema ovom članku ne može se, sukladno članku 14., isključiti sporazumom.

Članak 9.

Industrijska akcija

Ne dovodeći u pitanje članak 42. stavka 2., za izvanugovornu obvezu u vezi s odgovornošću osobe u svojstvu radnika ili poslodavca ili organizacije koja predstavlja njihove strukovne interese za štetu prouzročenu industrijskom akcijom koja se dogodila ili će se dogoditi, mjerodavno je pravo države u kojoj će doći ili je već došlo do takve akcije.

POGLAVLJE III.

**NEOPRAVDANO BOGAĆENJE, POSLOVODSTVO BEZ NALOGA
I *CULPA IN CONTRAHENDO***

Članak 10.

Neopravdano bogaćenje

1. Ako se izvanugovorna obveza koja je nastala zbog neopravdanog bogaćenja, uključujući plaćanje nepostojećeg duga, tiče nekog postojećeg odnosa između stranaka, kao što je primjerice odnos koji proizlazi iz ugovora ili štetne radnje koji je usko povezan s tim neopravdanim bogaćenjem, za obvezu je mjerodavno pravo koje je mjerodavno za taj odnos.

2. Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema stavku 1., a stranke su u vrijeme nastupanja događaja koji je prouzročio neopravdano bogaćenje imale uobičajeno boravište u istoj državi, mjerodavno je pravo te države.

3. Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema stavcima 1. i 2., mjerodavno je pravo države u kojoj se dogodilo neopravdano bogaćenje.

4. Ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je izvanugovorna obveza nastala iz neopravdanog bogaćenja očito uže povezana s državom koja nije navedena u stavicima 1. i 2., primjenjuje se pravo te druge države.

Članak 11.

Poslovodstvo bez naloga

1. Ako je izvanugovorna obveza nastala zbog poslovodstva bez naloga za obavljanje poslova druge osobe povezana s nekim postojećim odnosom između stranaka, kao što je primjerice odnos koji proizlazi iz ugovora ili štetne radnje koji je usko povezan s tom izvanugovornom obvezom, za obvezu je mjerodavno pravo koje je mjerodavno za taj odnos.

2. Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema stavku 1., a stranke su u vrijeme nastupanja događaja koji je prouzročio štetu imale uobičajeno boravište u istoj državi, mjerodavno je pravo te države.

3. Ako se mjerodavno pravo ne može odrediti prema stavicima 1. i 2., mjerodavno je pravo države u kojoj je radnja poduzeta.

4. Ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je izvanugovorna obveza nastala iz poslovodstva bez naloga, očito uže povezana s državom koja nije navedena u stavicima 1. i 2., primjenjuje se pravo te druge države.

Članak 12.

Culpa in contrahendo

1. Za izvanugovornu obvezu nastalu zbog radnji koje su prethodile sklapanju ugovora, bez obzira na to je li ugovor stvarno sklopljen, mjerodavno je pravo koje je mjerodavno za ugovor ili koje bi bilo mjerodavno za ugovor da je ugovor sklopljen.

2. Ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju stavka 1., mjerodavno je:

(a) pravo države u kojoj je nastala šteta, bez obzira na državu u kojoj se dogodio događaj koji je prouzročio štetu i bez obzira na državu ili države u kojoj su nastale posredne posljedice toga događaja; ili

(b) ako su stranke u vrijeme nastupanja događaja koji je prouzročio štetu imale uobičajeno boravište u istoj državi, pravo te države; ili

(c) ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je izvanugovorna obveza nastala zbog radnji koje su prethodile sklapanju ugovora, očito uže povezana s državom koja nije navedena u točkama (a) i (b), pravo te druge države.

Članak 13.

Primjena članka 8.

U smislu ovog poglavlja, članak 8. se primjenjuje na izvanugovorne obveze nastale zbog povrede prava intelektualnog vlasništva.

POGLAVLJE IV.
SLOBODA IZBORA

Članak 14.

Sloboda izbora

1. Stranke mogu izabrati pravo mjerodavno za izvanugovornu obvezu:

(a) sporazumom sklopljenim nakon što je nastupio događaj koji je prouzročio nastalu štetu;

ili

(b) ako sve stranke obavljaju trgovačku djelatnost, također i sporazumom koji su slobodno sklopile prije nastupanja događaja koji je prouzročio nastalu štetu.

Izbor treba biti izričit ili jasno proizlaziti iz okolnosti slučaja, a njime se ne dira u prava trećih.

2. Ako se svi ostali elementi činjeničnog sadržaja u vrijeme izbora prava nalaze u nekoj drugoj državi, a ne onoj čije je pravo izabrano, izbor prava ne utječe na primjenu propisa prava te druge države čija se primjena ne može isključiti ugovorom.

3. Ako se svi ostali elementi činjeničnog sadržaja u vrijeme izbora prava nalaze u jednoj ili više država članica, izbor mjerodavnog prava države koja nije članica ne utječe na primjenu propisa prava Zajednice čija se primjena ne može isključiti ugovorom, po potrebi u obliku kako su implementirane u državi članici pred čijim se sudom vodi postupak.

POGLAVLJE V.
ZAJEDNIČKA PRAVILA

Članak 15.

Opseg mjerodavnog prava

Pravo mjerodavno za izvanugovorne obveze na temelju ove Uredbe uređuje osobito:

(a) osnovu i opseg odgovornosti, uključujući određivanje osoba koje se mogu smatrati odgovornima za djela koja su počinile;

(b) razloge za isključenje odgovornosti, kao i svako ograničenje ili podjelu odgovornosti;

(c) postojanje, prirodu i odmjeravanje štete ili zahtijevanog popravljavanja štete;

(d) u okviru svojih procesnih ovlaštenja, mjere koje sud može poduzeti da spriječi ili prekine štetu ili da osigura popravljavanje štete

(e) pitanje može li se pravo na popravljavanje štete prenijeti, uključujući i nasljeđivanje;

(f) osobe ovlaštene na naknadu štete koja je osobno pretrpljena;

(g) odgovornost za postupke druge osobe;

(h) način prestanka obveze te pravila o zastari i gubitku prava, uključujući pravila koja se odnose na početak, prekid i zastoj tijeka zastare ili gubitka prava.

Članak 16.

Pravila neposredne primjene

Ovom Uredbom ne dira se u primjenu odredaba prava države suda koje su prisilne bez obzira na pravo koje je inače mjerodavno za izvanugovornu obvezu.

Članak 17.

Pravila sigurnosti i postupanja

Prilikom ocjene postupanja osobe za koju se tvrdi da je odgovorna uzimaju se u obzir, činjenično i u mjeri u kojoj je to primjereno, pravila sigurnosti i postupanja koja su bila na snazi u mjestu i u trenutku kada je nastupio događaj koji je prouzročio odgovornost.

Članak 18.

Izravna tužba protiv osiguravatelja odgovorne osobe

Oštećenik može popravljanje štete zahtijevati neposredno od osiguravatelja odgovorne osobe, ako to predviđa pravo mjerodavno za izvanugovornu obvezu ili pravo mjerodavno za ugovor o osiguranju.

Članak 19.

Subrogacija

Ako neka osoba (vjerovnik) ima izvanugovornu tražbinu prema drugoj osobi (dužniku) i ako je neka treća osoba u obvezi podmiriti vjerovnika ili ga je ispunjavajući tu obvezu već podmirila, prema pravu mjerodavnom za dužnost treće osobe da podmiri vjerovnika ocjenjuje se je li i u kojoj mjeri treća osoba ovlaštena prema dužniku ostvarivati prava koja je vjerovnik imao prema dužniku po pravu koje je mjerodavno za njihov odnos.

Članak 20.

Odgovornost više osoba

Ako vjerovnik ima tražbinu prema više dužnika koji su odgovorni za istu tražbinu, a jedan od dužnika je već podmirio tražbinu djelomično ili u cijelosti, pravo mjerodavno za dužnikovu obvezu prema vjerovniku mjerodavno je i za dužnikovo pravo regresa prema drugim dužnicima.

Članak 21.

Formalna valjanost

Jednostrana pravna radnja koja se odnosi na neku izvanugovornu obvezu valjana je u pogledu oblika ako udovoljava pretpostavkama koje u pogledu oblika propisuje bilo pravo mjerodavno za izvanugovornu obvezu o kojoj je riječ ili pravo države u kojoj je radnja učinjena.

Članak 22.

Teret dokaza

1. Pravo koje je prema ovoj Uredbi mjerodavno za izvanugovornu obvezu primjenjuje se u mjeri u kojoj, za izvanugovorne obveze, sadrži pravila koja postavljaju pravne predmnjeve ili određuju teret dokaza.

2. Pravne radnje mogu se dokazivati bilo kojom vrstom dokaza koju dopušta pravo suda ili bilo koje od prava navedenih u članku 21. prema kojemu je ta pravna radnja valjana u pogledu oblika, ako se takav dokaz može izvesti na sudu pred kojim je pokrenut postupak.

POGLAVLJE VI. OSTALE ODREDBE

Članak 23.

Uobičajeno boravište

1. 1. U smislu ove Uredbe, uobičajeno boravište društava, udruga i pravnih osoba je mjesto njihove glavne uprave.

Ako štetni događaj nastupi ili šteta nastane u okviru poslovanja podružnice, zastupstva ili drugog poslovnog nastana, uobičajeno boravište je mjesto gdje se podružnica, zastupstvo ili drugi poslovni nastan nalazi.

2. U smislu ove Uredbe, uobičajenim boravištem fizičke osobe koja djeluje u okviru svojeg poslovanja smatra se njezino glavno mjesto poslovanja.

Članak 24.

Isključenje uzvrata i upućivanja dalje

Primjena prava bilo koje države prema ovoj Uredbi znači primjenu pravila prava koja su na snazi u toj državi, osim pravila međunarodnog privatnog prava.

Članak 25.

Države s nejedinstvenim pravnim sustavom

1. Ako se neka država sastoji od više teritorijalnih jedinica, od kojih svaka ima vlastita pravna pravila o izvanugovornim obvezama, svaka se teritorijalna jedinica smatra državom za potrebe određivanja mjerodavnog prava prema ovoj Uredbi.

2. Država članica u kojoj različite teritorijalne jedinice imaju svoja vlastita pravna pravila o izvanugovornim obvezama, nisu dužne primijeniti ovu Uredbu na sporove isključivo između prava tih jedinica.

Članak 26.

Javni poredak države suda

Primjena nekog propisa prava na koje upućuje ova Uredba može se odbiti samo ako bi njegova primjena bila očito protivna javnom poretku države suda.

Članak 27.

Odnos s drugim odredbama prava Zajednice

Ova Uredba ne dira u primjenu propisa prava Zajednice, koje u pogledu posebnih područja, propisuju kolizijska pravila za izvanugovorne obveze.

Članak 28.

Odnos s postojećim međunarodnim konvencijama

1. Ova Uredba ne dira u primjenu međunarodnih konvencija kojima su jedna ili više država članica stranke u vrijeme donošenja ove Uredbe, a kojima se utvrđuju kolizijska pravila za izvanugovorne obveze.

2. Međutim, ova Uredba, u odnosima između država članica, ima prednost pred konvencijama koje su sklopljene isključivo između dvije ili više njih ukoliko se te konvencije odnose na područja uređena ovom Uredbom.

POGLAVLJE VII.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

Popis konvencija

1. Do 11. srpnja 2008. države članice moraju obavijestiti Komisiju o konvencijama navedenim u članku 28. stavku 1. Nakon tog datuma, države članice moraju obavijestiti Komisiju o svakom otkazu takvih konvencija.

2. U roku od šest mjeseci od primitka obavijesti navedene u stavku 1., Komisija u Službenom listu Europske unije objavljuje:

- (a) popis konvencija naveden u stavku 1.;
- (b) otkaze navedene u stavku 1.

Članak 30.

Odredba o preispitivanju

1. Najkasnije 20. kolovoza 2011., Komisija će podnijeti Europskome parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru izvješće o primjeni ove Uredbe. Izvješću se po potrebi prilažu prijedlozi za njezine izmjene i dopune. Izvješće sadrži:

(i) istraživanje o učincima načina na koji se sa stranim pravom postupa u različitim pravnim poređcima te o tome u kojoj mjeri sudovi država članica primjenjuju strano pravo u praksi prema ovoj Uredbi;

(ii) istraživanje o učincima članka 28. ove Uredbe u vezi s Haškom konvencijom od 4. svibnja 1971. godine o pravu mjerodavnog za prometne nezgode.

2. Najkasnije 31. prosinca 2008., Komisija će podnijeti Europskome parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru studiju o situaciji u području prava mjerodavnog za izvanugovorne obveze nastale zbog povrede privatnosti i prava osobnosti, vodeći računa o pravilima koja se odnose na slobodu tiska i slobodu izražavanja u medijima te o kolizijskopравnim pitanjima u vezi s Direktivom 95/46/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka te slobodnim kretanjem tih podataka.⁷

⁷ SL L 281, 23. 11. 1995., str. 31.

Članak 31.

Primjena u vremenu

Ova se Uredba primjenjuje na događaje koji su prouzročili štetu, koji su nastupili nakon njezinog stupanja na snagu.

Članak 32.

Početak primjene

Ova se Uredba primjenjuje od 11. siječnja 2009. godine, osim članka 29. koji se primjenjuje od 11. srpnja 2008. godine.

Ova Uredba u cijelosti obvezuje i neposredno se primjenjuje u državama članicama u skladu s Ugovorom o osnivanju Europske zajednice.

Sastavljeno u Strasbourgu, 11. srpnja 2007.

Za Europski parlament

Predsjednik

H.-G. Pötering

Za Vijeće

Predsjednik

M. Lobo Antunes

* * *

Izjava Komisije u vezi s odredbom o preispitivanju (članak 30.)

Komisija će, na poziv Europskoga parlamenta i Vijeća u okviru članka 30. Uredbe "Rim II", najkasnije do prosinca 2008. godine podnijeti istraživanje o situaciji u području prava mjerodavnog za izvanugovorne obveze nastale zbog povrede privatnosti i prava osobnosti. Komisija će voditi računa o svim aspektima i po potrebi poduzeti odgovarajuće mjere.

Izvešće Komisije o cestovnim prometnim nezgodama

Svjesna da u državama članicama vrijedi različita praksa u pogledu visine odštete koja se dosuđuje žrtvama cestovnih prometnih nezgoda, Komisija je spremna razmotriti konkretne probleme s kojima su suočene osobe koje žive u EU koje su sudjelovale u cestovnim prometnim nezgodama u državi članici različitoj od one u kojoj imaju uobičajeno boravište. U tu svrhu, Komisija će do kraja 2008. Europskome parlamentu i Vijeću podnijeti istraživanje o svim mogućnostima, uključujući i aspekte osiguranja, za poboljšanje položaja prekograničnih žrtava. To istraživanje moglo bi utrti put odgovarajućoj Zelenoj knjizi.

Izjava Komisije o postupanju sa stranim pravom

Svjesna da u državama članicama vrijedi različita praksa u pogledu postupanja sa stranim pravom, Komisija će u roku od četiri godine od stupanja na snagu Uredbe "Rim II", ili ranije čim bude dostupno, objaviti horizontalno istraživanje o primjeni stranoga prava u građanskim i trgovačkim stvarima od strane sudova država članica, uzimajući u obzir ciljeve Haškog programa. Komisija je također pripravna poduzeti odgovarajuće mjere ako to bude potrebno.